

İDARE MERKEZİ
ANKARA, İstanbul Caddesi
Maarif Eminliği yanında

İSTANBUL BÜROSU
İstanbul, Ankara Caddesi
No — 87

HAYAT

Fiatı her yerde 15 kuruş
seneligi, posta ile 7,5 Türk Lirası
(Ecnebi Memleketlere 7,5 Dollar)

Abona ve ilan için İstanbul
bürosuna muracaat edilir
Yazı işlerinin mercii Ankara
merkezidir

Hayata, daima hayata.. Dünyaya daha çok hayat katalım!

— NIETZSCHE —

Cilt: V

Ankara, 27 Kânunevvel, 1928

Sayı: 109

Pr. Mehmet Emin Beye Cevap

Hayat Mecmuasının 106 ncı sayısında, Mehmet Emin Beyin bir senelik manevî hayatımızı icmal eden yazıları intişar etti. Mehmet Emin Bey bu yazıda mesaimi mevzuubahs ediyorlar. İsmimin bu arada zikir olunması benim için iftiharî mucip olsada hakkımda verilen hükümleri münakaşa etmeden geçemeyeceğim. Çünkü Mehmet Emin Bey, «Fakülte Mecmuası» nda intişar eden hocam «Von Aster» den iktibas ettiğim bir yazıyı benim zanederek «pek iptidai» sözleriyle tavsif ediyorlar. Hatta bu yazının ancak bundan onbeş sene evvel «müsamaha» olunabileceğini söyleyerek bu nevi yazıların Darülfünunu küçülteceğini ilâve ediyorlar. Yalnız Mehmet Emin Beyin gözden kaçırdıkları bir cihet varsa o da — belki yazıyı okumamış olmalarından ileri geliyor. — bu yazının sırf Türkçe kisvesinin bana ait olduğudur.

Mehmet Emin Beyin hoşuna gitmeyen ve teveccühlerine mazhar olmayan bu yazının fikir ve insicamı bana ait değildir. Ve eğer kendileri yazının haşiyesini okumuş olsalardı bunu görürlerdi. Bundan dolayı Emin Beyin «yüksek bir kültüre sahip olmamak» ve «maksat etrafında vak'aları toplamak melekesinin» eksikliği hususundaki ithamları tabiatıyla bana temas edemez. Hatta şunu da ilâve etmeliyim ki «Von Aster» gibi yeni zaman felsefesi hakkında Almanyada şimdiki halde yaşayan iki mütehasıstan biri olan kimseyi Mehmet Emin Beye karşı mudafa etmek bana düşmez ve ben bunu yapmaktan teeddüp ederim. Yalnız hayretimi mucip olan cihet kendilerinin, benden çok şey beklediklerini ve bu ümitlerine delil olarak talebeliğim esnasında ihzar ve bilâhara «Felsefe ve içtimaiyat Mecmuası» nda neşrettiğim ufak

«etude» leri göstermeleridir. Bir Alman profesörünün on senelik saiyi neticesinde meydana getirdiği muazzam bir eserden bilâhara bizzat kendisinin yaptığı bir hulâsayı Mehmet Emin Bey gibi bir felsefe tarihi profesörü nasıl olurda farkedemez ve benim talebeliğim esnasında yazdığım ufak «etude» leri buna tercih eder? Bundan anlaşılan Mehmet Emin Beyin benim istinat ettiğim menbaları hiç bir surette tanımadığıdır. Yoksa böyle bir hüküm vermezler ve ya hiç olmasa biraz daha ihtiyatkâr davranırlardı.

Darülfünunda şimdiki halde çalışdığım mevzu üzerinde bana zaman itibarile takaddüm eden muhterem Mehmet Emin Beyden ben de bir şey rica etmek istiyorum: Bundan onbeş ve hatta yirmi sene evvel için «original» ve belki ilmi adolunabilecek böyle bir tenkit makalesinde Mehmet Emin Beyin bir türlü anlayamadığım «felsefe tarihi» telâkkilerine, kendi eserleri ve dersleri arasında bana lütfen bir numune gösterebilirler mi? Eğer kendileri bunu yaparlarsa böyle delilsiz ve vuzuhsuz bir tenkit karşısında ki vaziyette kalmam ve o zaman kendilerine karşı samimî hükmümü bildirmekte kusur etmem. Mamafî Mehmet Emin beyin «tarihi hulâsalarından cazibe» talep etmesi ve bunun için «Herriot» nın nutuklarına işaret etmesi hepsinden ziyade hayretimi mucip oldu. Felsefe tarihi sahasında «Herriot» ismini işitmedim ve Mehmet Emin Beyden başka hiç bir kimsenin ilmi yazılarda cazibe aradığını görmedim. Netekim «Einstein» in şu sözlerini zikir etmeden yazımı bitiremeyeceğim: «Cazibe ve zarafeti terzilere ve ayakkabıcılara terketmelidir».

Dr. ORHAN SADETTİN

Azizim Orhan Bey;

Yazdığınız cevabı Hayat Mecmuası bana gönderdi. Benim pek çok yanlışlarla çıkan o makalede söylemek istediğim şu idi.:

1) Edebiyat Fakültesi mecmuasında intişar edecek Felsefeye ait yazılar hiç olmazsa Bohor İsraîl Efendinin tercüme eylediği kitabı okuyanların istifade edeceği derecede olmalı diyorum. Bu kadar mütevazı bir temenni eyi bir surette telakki edilmeye lâyıktır, zannediyorum.

2) Her eser bir nevi kari için yazılır. Bazan çok tanınmış zatlar münhasıran lise talabesini istifade ettirmek, yahut ilimle, Felsefe ile uğraşmayanlara bir fikir vermek için kitap neşrederler. Eğer bunlar da Edebiyat Fakültesi mecmuasında neşredilecekse benim diyeceğim bir şey yoktur. Pierre Janet Kollej de Frans'ta hocadır. Onun da lise talebesinin Bakaloryaya hazırlanırken yardım etmek üzere yazdığı ufak bir felsefe kitabı vardır. Pierre Janet çok meşhurdur diye Edebiyat Fakültesi mecmuasında bu eserin tercümesini ve yahut sizin tabirinizle iktibas edilmiş şeklini neşreylemek muvafık olur mu? Eğer buna müspet cevap veriyorsanız gene benim diyeceğim hiç bir şey yoktur.

3) En büyük arzum Edebiyat Fakültesi mecmuasını kabil olduğu kadar yükselmiş görmek. Hatta sizin yazılarınızdan şahsan istifade eyleyebilmektir. Onun içindir ki ihmaller hoşuma gitmiyor. Bundan dolayı sizin yerinizde olsam o makaledeki yazıları mazur görürdüm.

4) Cazibe ve alâka bahsi bir parça hocalık ve muharrirlik san'atına mütâalliktir. Bu hususta fikrimi kabul etmeyebilirsiniz. Fakat bu kanaatta yalnız değilim.

5) Şahsıma ait cihete gelince onda istediğiniz gibi düşünmeğe ve söylemeğe hakkınız vardır. Benim ilâve eyleyecek bir şeyim yoktur. Mamafî sizden evvelkilerin ne yaptığını muhakkak öğrenmek merakında iseniz onu benim dersimde bulunanlardan ve arkadaşlarımdan tahkik edebilirsiniz.

Bu mesele artık daha fazla münakaşaya değmez Azizim.

MEHMET EMİN